

บทคัดย่อ

“โครงการวิจัยเพื่อสังเคราะห์ตัวแบบเชิงทฤษฎีและการบริหารจากผลการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อสังเคราะห์ตัวแบบเชิงทฤษฎีและการบริหารจากผลการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ เฉพาะในส่วนการวิจัยเพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันของคนในพื้นที่ โดยอาศัยกรอบทฤษฎีทางวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจ/รัฐประศาสนศาสตร์ และ 2) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารราชการที่มุ่งเน้นการบูรณาการเชิงพื้นที่บนฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนสำหรับปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการบริหารงานจังหวัดภายใต้บริบทเชิงโครงสร้างในปัจจุบัน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมการสังเคราะห์ตัวแบบเชิงทฤษฎีและการบริหารจากผลการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ มีขอบเขตระยะเวลาการศึกษา 12 เดือน โดยเจาะจงกรณีศึกษาใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท พิษณุโลก นครศรีธรรมราช และกาฬสินธุ์ วิธีการศึกษาประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) ครอบคลุมการสำรวจ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโครงการความร่วมมือฯ ในพื้นที่จังหวัดกรณีศึกษา ทั้งข้าราชการ นักพัฒนาเอกชน ผู้นำชุมชน แกนนำกลุ่มองค์กรชุมชน ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนนักวิชาการ จำนวนรวมทั้งสิ้น 53 คน

ผลการศึกษาสรุปว่า โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะ ซึ่งดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553 ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญคือ การสร้างกลไกขับเคลื่อนการสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่โดยบทบาทของภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เอง กลไกดังกล่าวมีลักษณะเป็น “เครือข่ายการบริหารกิจการบ้านเมือง” (Governance network) ที่ก่อรูปขึ้นจากการเชื่อมประสานบทบาทการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชน องค์กรชุมชน นักพัฒนาเอกชน หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาควิชาการ การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายที่มีดำเนินไปในลักษณะการบูรณาการทรัพยากรด้านต่าง ๆ จากแต่ละฝ่ายมาใช้สำหรับขับเคลื่อนการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน โดยมีโจทย์การพัฒนาในจังหวัดนั้น ๆ เป็นตัวตั้ง และมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอหลักคือ ประสพการณ์และตัวแบบจากโครงการความร่วมมือฯ มีความเหมาะสมสอดคล้องและสามารถนำมาปรับใช้กับ “การบริหารราชการนอกศูนย์กลาง” (Subnational governance) ของไทยได้ ทั้งในด้านการปรับแก้กฎ ระเบียบ และวิธีปฏิบัติซึ่งเป็นอุปสรรค และในด้านการพัฒนาเครื่องมือแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการบริหารราชการภายใต้แนวคิดเครือข่าย

และการสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนากระบวนการดำเนินงานด้านยุทธศาสตร์ของสำนักงานจังหวัด เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โดยรวมในระดับพื้นที่ได้

Abstract

The purposes of this study are to synthesize theoretical and managerial model from the previous action research projects called 'Area-Based Collaboration for poverty solving, social development and well-being (ABC Project).' It also elaborated policy recommendation for enhancing collaborative interaction between public sector, private sector, third sector, academic partner and communities in provincial administration. Fifty-three key persons participating in ABC Project in four province case studies (Chainat, Phitsanulok, Karasin, and Nakornsrihammarat) were interviewed as sources for collecting qualitative data. Data analysis and interpretation is based on three theoretical frameworks in public administration: network governance, collaborative governance, and intergovernmental relations. The results suggest that ABC Project in case studies lead to the creation of governance networks based on bottom up, problem-based approach. We propose that form of collaborative activity emerging from ABC Projects especially working across boundaries of sectors and levels of government can be applied as guideline for improving subnational governance in Thailand.